

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN
IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING
DAILY NEWSPAPER

CLEVELAND, O., MONDAY MORNING, APRIL 13th, 1931.

LETO XXXIII—VOL. XXXIII

NO. 87.

Mlada žena obtožena čarovništva in uboja, ko je bila aretirana

Wilkes-Barre, Pa., 11. aprila. Mrs. Frances Thompson, 29 let stara, ki je izvršila višjo šolo, in ki je hči bivšega protestantskega pastora v Pittsburghu, je bila danes aretirana, ko je bila po oblasteh obdolžena čarovništva in obnem umora, češ, da je umorila bogato staro devico Miss Minnie Dilley. Oblasti pravijo, da je bila ljubljumna na njo, češ, da starika, ki je stara 76 let, izvaja neko čarovniško moč nad njenim soprogom. Miss Dilley so našli mrtvo 3. aprila. Imela je mnogo udarcev po glavi, in vrat ji je bil precezan. Njeno truplo so našli v njenem razkošnem stanovanju v Forty Fort. Državni pravdnik se je glede dozdevne mlade morilke izjavil sledeče: "Mi imamo brez dvoma dokaze, da je Mrs. Thomsen ubila Miss Dilley. Žrtve je najprvo dobila več udarcev s steklenico po glavi, nakar ji je bil precezan vrat. Mrs. Thomsen je hodila iz Pittsburgha v Forty Fort, osem milj daleč, kjer je izvršila zločin, nakar se je zopet peš vrnila domov. Svoje tri otroke, katerih najstarejši je osem let star, je pustila ta čas pri sosedih. Mrs. Thomsen je bila prepričana, da poseduje Miss Dilley neko nadnaravno čarovniško silo, s katero je baje skušala omamiti njenega soproga. Policija ima v rokah več kot sto pisem, iz katerih je razvidno, da je Mrs. Thomsen ponovno pisarila stari devici, da naj pusti njenega moža za njeno čarovniško v miru, ker sicer zadeva ne bo imela dobrega konca. Soprogo Mrs. Thomsenove je šel enkrat v stanovanje Miss Dilley, da popravi radio aparat, in od onega časa ni mogla Mrs. Thomsen več mirovati, dokler ni izvršila morilskega dejanja.

Smrt radi razstrelbe

V soboto popoldne je na 18110 Marcella Rd. eksplozivni plin v kopalni sobi, in pri tem je bil smrtno onesrečen gospodar Mathew Molk. Rojak je dobil silne opekline, tako da ga je morala svetkova ambulanca odpeljati v bolnico, toda opekline so bile tako hude, da je Molk že v nedeljo jutraj slednjim podlegel. Ranjki Molk je bil dobro poznan v naselbini, zlasti v Nottinghamu. Star je bil šele 41 let, doma iz Logatca pri Ljubljani. V Ameriki je bival 21 let. Bil je član društva Slovenec št. 1 S. D. Z., društva Srca Jezusovega in društva Ciril in Metoda št. 191 K. S. K. J., ter mešan Ljubljanskega kluba. Zapušča žalujočo soprogo, rojeno Kolar, enega sina ter sestro Mary Jalen, v starem kraju pa dva brata. Truplo ranjkega se nahaja na 18110 Marcella Rd. Čas pogreba se naznani jutri. Vsem prizadetim sorodnikom naše iskreno sožalje, ranjkemu pa naj bo mirna ameriška zemlja.

Vest iz Akrona

Mr. Frank Anderlugh iz Akrona nam sporoča, da je tam umrl po kratki bolezn mlad fant, 22-letni Louis Mešer, sin daleč dobro poznane družine Louis in Helene Mešer. Bil je član dveh društev. Za njim žalujeta oče in mati, dva brata in dve sestre. Pogreb se vrši v ponedeljek 13. aprila. Naše iskreno sožalje staršem in vsej družini.

Zabava demokratov

Jutri večer bo par tisoč demokratov v Slovenskem Narodnem Domu, ko priredi demokrati klub 23. varde svojo plesno zabavo. Častni član tega kluba je bivši governor in predsedniški kandidat Alfred Smith. Člani kluba so zadnjih štirinajst dni marljivo prodajali vstopnice za ples. Naročili so jih 1,500, katere so pa pošle. Naročili so nadaljnjih 500 vstopnic. Ples bo največji, kar smo jih imeli v tej sezoni ali kdaj prej. Zlasti se demokrati mladinu zanima za to prireditve. Zabava bo pri tej prireditvi zelo peštra, zanimiva, živahna. Kajti demokrati so v najboljšem prepričanju, da doživijo letos večje zmage, kot so jih doživeli v vseh drugih mesecih, zlasti pa v Chicagu, kjer je bil Slovan, demokrat Tony Čermak izvoljen za župana. V gornji dvorani se bo v torek večer vršil ples. Igrali bodo Grebenčevi fantje, spodaj v dvorani pa bodo razvrščene mize za igranje kart. Lepa darila na razpolago dobrim igralcem. Vstopnice, ki jih dobite za ples, so znamenovane s številkami. Pazite, morate dobiti cekin za \$5.00, ali pa celo za \$10.00, ali pa \$3.00 ali pa \$1.00. Osem daril v gotovini bo oddanih. Obeta se vsem skupaj "good time," in pogovorili se bomo o starih dobrih časih, pa tudi lahko naredili kaj načrtov za bodočnost.

Važna razsodba

Apelatno sodišče države Ohio, ki je te dni zborovalo v Medini, Ohio, je izdalo jako važno razsodbo, ki se zlasti tiče kršilcev prohibicije. Sodniki so enoglasno izjavili, da uradniki policijskih sodišč nimajo pravice izdajati varantov za zapor. Ta pravica pripada samo sodnikom. Doslej je bila namreč navada, da policist, ki je stlil v tej ali oni hiši kršitev prohibicije, je šel enostavno k clerku mestne sodnije, ki mu je spisal varant ali zaporno povelje, in aretacija se je izvršila. To bo v bodoče nemogoče. Policist bo moral najprvo pred sodnika, kjer bo moral s pričami dokazati, da se vrši to ali ono nepostavno poslovanje v tej ali oni hiši, nakar je od sodnika odvisno, ali da varant ali ne. Ta najnovejša odločba apelatne sodnije bo povzročila popoln prevrat pri poslovanju policije in pri aretacijah. Dobro je, da sodnija včasih stopi nekoliko na prste policije.

"Lepa Vida"

Sinočnja predstava "Lepa Vida," s katero je zaključilo dramsko društvo Anton Verovšek letošnjo sezono, je sijajno izpadla. Igralci in igralko so svoje vloge rešili brez vsake hibe. Tu di scenerija je bila nekaj izvanrednega, posebno napravljena za imenovano predstavo. Udeležba je bila: napolnjena dvorana. Občinstvo je igralno osobje nagradilo s hvaležnim ploskanjem, kar so pač zaslužili. Med odmore je zapel priljubljeni kvartet društva "Jadran" par krasnih pesmi, kar je še povečalo pestrost programa.

Državna postavodaja

Državna postavodaja v Columbusu je zaključila zborovanje. Snide se zopet 11. maja, da obravnava o novi razvrstitvi davkov v državi Ohio.

* Ob Korejskem obrežju je vtonilo večeraj 100 ribičev v viharju.

Slovan, bivši priprost delavec — župan mesta Chicago

Nekaj jako zanimivih dogodkov iz življenja priprostega češkega naseljenca v Ameriki, Antona J. Čermaka, ki je bil pretekli teden z ogromno večino izvoljen županom mesta Chicago.

dr drugega največjega mesta v Ameriki. Svoje dni je bil Čermak premogar, pozneje je prodajal od hiše do hiše razno blago. Vse svoje življenje je bil pošten demokrat, in pretekli te-

den je porazil z ogromno večino republikanskega župana v Chicagu, William Thompsona, ki je bil pred njim že trikrat izvoljen. Izvolitev Čermaka županom mesta Chicago je izzvala mednarodno pozornost.

Policija jih je dobila pod nos, ker nepostavno grozi aretirancem

Sodnik Hull od mestne sodnije je preteklo soboto bral kozje molitvice clevelandski policiji, zlasti onemu oddelku, ki išče in lovi kršilce prohibicije. Sodniku Hull je prišlo na uho, da gotovi policisti, kadar aretirajo kršilca prohibicije, da slednjim grozijo, da jih bodo izročili zvezni sodniji, ako se ne priznajo krivim na mestni sodniji. Tega se marsikdo ustraši in se že naprej prizna krivim, dasi njegov slučaj še ni prišel na vrsto na sodniji. Sodnik Hull je dognal, da je to resnica, ko je preiskal več enakih slučajev. Policisti so se izjavili, da delajo to na povelje višjih častnikov. "Taka taktika nikakor ne dela časti policiji," je izjavil sodnik Hull. "Videti je, kot da policija grozi s kolonom, katere aretira. Postava pravi, da obtoženec nikakor ni kriv, dokler ni obsojen. Policiji ni treba dajati nobenih nasvetov obtožencem, ker to ne spada v delokrog policije, pač pa v delokrog sodnije. Policija bo najbolje storila, ako v bodoče tako taktiko opusti."

Ubijalec prijel

Policija v Buffalo, N. Y., je večeraj prišla s pomočjo detektivov iz Clevelanda nekega zelo nevarnega roparja in ubijalca, George Paul, ki je obdolžen, da je pred štirimi meseci v Clevelandu ustrelil policista Ryana in nevarno ranil patrolmana Husaka.

Al Smith pravi, da visoki tarif nikdar ne prinaša prosperitete

New York, 11. aprila. V posebnem članku piše Alfred Smith, bivši governor in predsedniški kandidat, da je v mnogih ozirih odgovoren za današnjo silno gospodarsko krizo visoki tarif, katerega je upeljala republikanska stranka. In dodim je predsednik Hoover lansko spomlad obljubil, da se bodo časi v treh mesecih spremenili na bolje, je pa videti, da so se obrnili na slabše. Mnogo podjetij je bilo lansko jesen nevoljnih odsloviti svoje uslužbence pred zimo, pa so jih pridržali pri delu, toda za spomlad letos pa se je pripetilo, da je bilo zopet pet tisoč ljudi odslovljenih. Pričakovale se je, da se takoj spomlad časi zboljšajo, kar se pa ni pripetilo. Smith pravi, da ne rad udarja po pesimističnih strunah, toda nihče nima dobička od dejstva, da bi zamolčali, kar se danes godi v javnosti. Nikoli prej v zgodovini Zedinjenih držav se ni še zgodilo, da bi bili ljudje primorani potom javnih doprineskov podpirati stotisce družin, katerim je v naši bogati Ameriki pretila prava lakota, in Al Smith pravi tudi, da ne pomni zgodovina, da bi ljudje v Ameriki lakote umirali letos in lansko leto. In v današnjih časih trpijo tako delavci kot srednji krogi. Ti "srednji krogi" so še toliko bolj prizadeti, ker so bili vajeni v prejšnjih časih na boljše razmere, dočim danes v resnici stradajo.

Hymie Martin je bil v soboto obsojen radi umora v dosmrtni zapor

Hymie Martin bo raje sedel vse svoje življenje v državnih zaporih kot da bi pa povedal, kdo je bil se udeležen pri umoru Wm. Potterja, oziroma kdo je Martina najel, da je izvršil umor. Tako se naznanja iz šerifovega urada potem, ko je sodnik McMahon preteklo soboto obsodil Martina v dosmrtni zapor. Martin je dosledno zatrjeval, da ne ve ničesar, da je nedolžen, torej ne more ničesar povedati. Državni pravdnik je pa pričakoval do zadnjega, da začne Martin govoriti in s svojo izpovedjo povzroči, da se mu naloži le lahka kazen. Sodnik McMahon je odredil, da se izvrštev kazni preloži do 21. aprila. Do tedaj ostane Martin v okrajni ječi v Clevelandu, medtem ko bodo njegovi zagovorniki skušali od prizivne sodnije dobiti dovoljenje za novo obravnavo, kar je pa dvomljivo. Sodnik McMahon, ki je vodil prvo obravnavo, je odklonil ponovno obravnavo, in odvetniki Martina imajo sedaj deset dni časa, da apelirajo na apelatno sodnijo. "Ali imate kako pripombo k obsodbi?" je vprašal sodnik McMahon, ko je izrekel obsodbo. "Ničesar," je odvrnil Martin in se slabotno nasmejal. "Ta sodnija," je izjavil sodnik McMahon, "vas s tem obsodi, da vas odpeljejo v državne zapore v Columbusu, kjer morate preživeti vse svoje življenje, ne da bi imeli upanja za milost,

Slovenski Narodni Dom

Pretekli petek, 10. aprila, so imeli boljševiki svoj protestni shod v Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave. Šlo se je za slučaj nekega Madžara, Paula Kassay, katerega je dala ameriška vlada zapreti, ko je bil obdolžen, da je nameraval uničiti največji ameriški zrakoplov "Akron," ki se sedaj gradi v Akronu, Ohio. Kassay je dober mehanik in je, glasom obdolžitve ameriške vlade, svoje znanje uporabil v to, da bi zrakoplov tako pokvaril, da bi se ob prvem poletu ponesrečil. Tako pravi ameriška vlada, tako trdi državni pravdnik v Akronu, tako trdi mehaniki, inženirji in gradbeniki, ki so zaposleni pri tovarni, kjer se gradi "Akron." Paul Kassay je boljševik. Po nesreči in ne da bi odgovorni krogi vedeli, je prišel kot mehanik k tvrdki, ki gradi "Akron." Kakor hitro so boljševiki doznali, da je bil Kassay aretirán, so položili zanj varščino v višini \$20,000. In ta Kassay je s pomočjo boljševiške stranke v Clevelandu imel pretekli petek shod v Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave. Peleg njega je govoril razvpiti bogatajec Montgomery Brown. Kassay je zasoražen v vseh ameriških krogih. Kako vraga je potom boljševikov našel edino dvorano v Clevelandu, ki mu je dala prostor za fanatično propagando boljševizma — Slovenski Narodni Dom! V dvorani je bilo od sile zamorec in židov. Naših ljudi, nič. Zakaj direktorij Slovenskega Narodnega doma oddaja naše slovenske dvorane tako provokatoričnim shodom proti ameriški vladi?! Angleško časopisje ne prestano povdarjati: Komunistični shod se bo vršil v Slovenskem avditoriju. . . S tem izgubimo na ugledu, in Amerikanci, ki ne razumejo, zakaj se gre, gledajo na Slovence kot komuniste, dasi niso, toda "Slovenian Auditorium" je kraj, kjer se vrši shod obtoženih komunistov kot sta Kassay in Montgomery Brown. Iz drugih dvoran v naši naselbini so pregnali komuniste, ki so končno našli zavetišče v Slovenskem Narodnem Domu. . . Direktorij Slovenskega Narodnega Doma bi moral tozadevno odpovedati dvorano komunistom, ako si hoče ohraniti ugled našega kulturnega svetišča pred slovensko in ameriško javnostjo. . .

Evropi ne preti trenutno nobena vojna

Paris, 11. aprila. Frank B. Kellogg, bivši državni tajnik ameriške vlade, je naznanil danes francoskemu časopisju, da niti letos niti prihodnje leto ne preti Evropi nobena vojna. Položaj ni tak, da bi bila ta ali druga država pripravljena na vojno.

Tožba "Zarje"

Zadnjo soboto smo napisali, da je "Nova Zarja" zgubila tožbo na apelatni ali višji sodniji, in da je stara ali "Klubova Zarja" dobila tožbo. In tako je, pa nič drugače. "Ameriška Domovina" ne bo napačno poročala. Na novice v tem listu se lahko zaneseš. Kdor slučajno še ne bi verjel, je prošel, da pogleda v uradni zapisnik sodnih obravnav, ki je vsak dan priobčevan v "Daily Legal News." Tam bo čital, da je apelatna sodnija slučaj št. 11496 odločila v prid Klubove Zarje. In tako se je tudi zgodilo.

Nemčija se pritožuje, da je obkrožena od sosedov, ki so do zob oboroženi

Berlin, 11. aprila. Nemško časopisje se pritožuje, da je Nemčija od vseh strani obdana od sosedov, ki so do zob oboroženi, dočim očitajo Nemčiji, da se skriva oborožuje. Nemško časopisje prinaša slike, ki kažejo njene sosedne, kako s topovi merijo v Nemčijo. Nikdar ni bila Evropa še tako oborožena kot je danes, število vojaštva je večje kot kdaj prej, in temu primerno so se seveda tudi stroški za vzdrževanje posameznih armad silovito povečali. Za primer navaja nemško časopisje sledeče številke: Francija ima od orožjem 655,700 mož stalne armade, nadalje 2,500 zrakoplovov, 1,200 težkih topov in za 416,000 ton vojni ladij. Poljska vzdržuje 298,940 mož močno armado, ima 1,000 zrakoplovov, 320 tankov in 414 težkih topov. Angleška armada šteje 182,000 mož v stalni armadi, ima 1,835 zrakoplovov, 350 tankov, 500 težkih topov in vojno floto, ki nosi 1,250,000 ton. Čehoslovaška armada šteje 240,000 mož, ima 850 zrakoplovov, 100 tankov in 412 težkih topov. Belgija ima 66,150 vojakov pod orožjem, 235 zrakoplovov in 217 težkih topov. Laška armada šteje 633,000 mož, ima 250 tankov, 1,160 zrakoplovov, 350 težkih topov in njena mornarica šteje 280,000 mož. Romunska ima 144,000 vojakov, 175 težkih topov in 800 zrakoplovov. Ruska armada šteje 1,200,000 vojakov, 250 tankov, 1,400 zrakoplovov in 600 težkih topov. Nasproti vsemu temu ima nemška armada 115,000 mož, nobenih tankov, nobenih vojaških zrakoplovov in mornarico, ki šteje 38,000 ton.

Jack Dempsey se bo najbrž razporočil

Salt Lake City, 11. aprila. — Jack Dempsey, bivši šampion rekorderbe, se poda jutri v mesto Reno, Nevada. Izjavil je, da bi se rad tam malo odpočil od napora, toda najbrž je resnica, da bo stanoval šest tednov v mestu, nakar lahko dobi glasom državne postavne razporek od svoje žene, igralka Estelle Taylor, s katero sta že dolgo časa sprta.

Spremenjena postava

Mestna prohibicijska postava v Clevelandu se bo od ponedeljka v toliko spremenila, da oni, ki so tretjič pred sodnijo, ne bodo kaznovani z zapornim, pač pa samo z globo, ki lahko doseže svoto \$2000. Doslej je postava določala, da kršilci prohibicije, ki so že tretjič tozadevno pred sodnijo, se morajo kaznovati z zapornim. Komur pa grozi zaporna kazen, lahko zahteva porotnike, da ga sodijo, in porotniki, ki so ljudje kot mi, niso še nikoli nikogar obsodili v zapor radi prohibicije. Zato so pa sedaj postavno spremenili tako, da kršitelju prohibicije ne preti več zaporna kazen, pač pa samo globa, in radi globe obtoženec ne more zahtevati porotne obravnave.

"Ljubljanski klub"

Nocoj zvečer, v ponedeljek, se vrši izvanredna seja "Ljubljanskega kluba," in sicer radi pogreba sobrata Mathew Molk. Pridite vsi člani na sejo!

* Postavodaja v N. Y. je dovolila 40 milj na uro vožnje avtomobilistom.

"AMERIŠKA DOMOVINA"(AMERICAN HOME)
SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:

Za Ameriko in Kanado na leto \$5.50 Za Cleveland, po pošti, celo leto \$7.00
Za Ameriko in Kanado, pol leta \$3.00 Za Cleveland, po pošti, pol leta \$3.50
Za Cleveland po raznašalcih: celo leto \$5.50; pol leta \$3.00
Za Evropo celo leto \$7.00, pol leta \$3.50.
Posamezna številka 3 cente.

Vsa pisma, dopise in denarne pošiljave naslovite: Ameriška Domovina,
4117 St. Clair Ave., Cleveland, O. Tel. Henderson 0628.

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. FIRO, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office
at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

83

No. 87. Mon., April 13th, 1931.

Napihovanje Italijanov

Mussolini dela veliko propagando, da bi imeli italijani čimveč otrok, tako da se bo morala dežela ali raztegniti, ali pa počiti. Ko bo Italija prenatrana s ljudmi, bo imel Mussolini dovolj vojakov, ki bodo pomagali pri razširjenju dežele.

Najprej se je Mussolini vrgel na stabilizacijo italijanske lire, zatem je pričel agitirati za setev pšenice in ostalega žita v velikem obsegu, tako da bi se mogla dežela sama preživljati, zdaj pa se je prelevil v agitatorja in pospeševatelja velikih in številnih družin.

Dne 30. januarja, 1927, je Mussolini izjavil: "Treba je, da posejemo več pšenice in drugega žita, da se bo moglo italijansko ljudstvo s svojim lastnim žitom prehranjevati. Kljub vsem modernim pripomočkom znanosti, Italija ne more s svojimi lastnimi zalogami prehranjevati svojega ljudstva. Italija se mora ali razširiti, ali pa počiti. Jaz ne verujem idejam onih, ki pridigajo mir."

V novembru, leta 1930, je Mussolini izjavil, da Italija kmalu ne bo mogla več obdržati vsega svojega prebivalstva v svojih mejah; število prebivalstva je naraslo na 42 milijonov duš in s takim naraščanjem prebivalstva bo šlo prebivalstvo Italije leta 1950 — 50,000,000 duš.

Vidimo torej, da so padle Mussolinijeve besede na rodovitna tla. Sicer pa je Šel Mussolini sam z vzgledom naprej, in ko mu je njevoja soprgoa povila najmlajšega sina, je ponosno izjavil: "To ni najmlajši sin, temveč samo najmlajši sin nove serije otrok." Da misli res tako, kakor govori, je dokazal s tem, ker je povila leto dni pozneje njegova žena zopet nadaljnega sina. . .

Italija ima že zdaj za svojo deželo najmanj 5 milijonov preveč ljudi, h katerim moramo pristiati vsako leto prirastek 500,000 novega zaroda. Poleg tega se ne sme pozabiti dejstva, da so fašisti prepovedali vsako izseljevanje iz dežele, italijanski možje morajo ostati doma in producirati Italiji nove bodoče vojake, ne glede na to, če zavladava deželi la kota.

Vzrok za to je enostaven. Mussoliniju je znan naravni zakon stremjenja po razširjenju naraščajočega prebivalstva. Agitira se za rojstva, izseljevanje je prepovedano in prebivalstvo se stiska v deželi samo za eno svrhu. Mussolini je povedal resnico: Pod takimi pogoji in v takih okoliščinah se mora Italija razširiti, ali pa počiti! In propaganda novih rojstev ima samo eno svrhu: da se pospeši eksplozija. Ali z drugimi besedami povedano: ta eksplozija pomeni novo vojno.

In kakor vse kaže, bo Mussolini v svoji tozadevni politiki uspel. Zato njegovo neprestano rožljanje s sabljo, zato njegovo izzivanje Francije in Jugoslavije, njene zaveznice.

Drugo vprašanje pa je, kakšen bi bil rezultat tako morbitne vojne. Ali res upa Italija kot zmagovalka iziti iz nje? Najbrže so take njene varljive nade, mi pa menimo, da bi bilo v tem slučaju baš obratno in da bo Jugoslavija raztegnila svoje meje na beneško stran . . .

Po Mussolinijevem mnenju, se mora Italija ali razširiti, ali počiti. Po našem mnenju bo najbrže počila . . .

D O P I S I

Kenmore, O.—Nesreča za nesrečo obiskuje družino Alojz Mešeta že precej časa, tako da se je ne more na noben način iznebiti. Mlajši sin je dobil poškodbe v avtomobilski nezgodi, potem si zopet zlomil nogo, in tudi hči je bila v avtomobilski nesreči. Žena mu je bila bolna, on sam je bil tudi bolan in vrhu vsega pa še ta brezposelnost.

Najhuje je prišlo pa sedaj. Izgubili so starejšega sina Lojzeta. Pred kratkim je bil zbolel in zdravnik je rekel, da se je poskodoval pri igranju žoge. Bil je namreč velik ljubitelj ameriških športov in tudi dober igralec. Zdravniki sami ne vedo, kakšno bolezen je imel. Teden dni je ležal v postelji doma, a bolezen se mu je slabšala. V soboto 4. aprila so ga prepeljali v bolnico. Zdravniki so spoznali, da ima premalo krvi in da je treba dobiti koga, da bi dal svojo kri. Takoj se je ponudilo nekaj 2. popoldne.

F. Tomsic.

Od Soče do Jadrana

Slečen in bičan. Neki izseljenec, ki je teden dni prispel s Primorskega, je prinesel naslednje poročilo o dogodku v Borštu, ki se je odigral že februarja meseca, a ga oblastva pridno zakriva: Neki mladenič iz Doline je spremljal zvečer neko svojo sorodnico, ki je prišla na obisk, na postajo v Boršt. Ko se je vračal, so ga v Borštu ustavili miličniki in karabinjerji ter ga odvedli v stražnico. Tu so ga slekli do nagega in strahovito pretepli. Nato so ga izpustili. Fant se je komaj vlekel skozi vas proti Boljuncu in dalje v Dolino. Komaj je prispel v Dolino, so ga že karabinjerji zgrabili in ga odpeljali v stražnico. Tudi tu so ga pretepli. Da bi se udarci preveč ne poznali in da bi njihovo početje ostalo prikrito, so orožniki nesrečnega mladeniča obdržali vso noč v stražnici in ga izpustili šele naslednjega dne. V Bregu pripovedujejo, da so oblastva sicer nato uvedla preiskavo, ki je pa seveda takoj zaspala.

Ceden župan. V Dolini se vedno županuje profesor Radovani, proti kateremu so pred meseci uvedli preiskavo radi poverbe 200,000 lir. Odlični občinski načelnik se vsak dan pripelje z avtomobilom z Opčin točno četrte ure predpoldne, tajnik pa prihaja v urad uro poprej. Na občini je 15 uradnikov, ki jih izmoga no ljudstvo plačuje, da kimaajo pri mizah. Nekega dne je prišel nadzirat poslovanje občinskega urada neki visoki uradnik s prefektore, in v uradu ni našel ne župana ne tajnika.

Vse mora biti italijansko. Po vsem Krasu je znano ime občinskega načelnika Leschija, ki upravlja občini Divačo in Lokve. Ta gospod je doma nekeje v Istri. Na zborovanju občinskih načelnikov v Sežani, ki ga je sklical centurio Grazioli, je Leschi zahteval, da se v občinskih uradih na noben način ne sme več slišati slovenska beseda. Tudi kmetje morajo govoriti le italijansko. Še celo vročemu Grazioliju se je predlog zdel prehud in je pomirjevalno vplival na divaškega načelnika.

Smrtina kosa. V Dornbergu je umrl trgovec Franc Kavčič. Zadel ga je kap; popoldne je nesel venec pri pogrebu prijatelja Franceta Berčeta, cerkovnika v Dornbergu, zvečer pa ga je zadela kap in naslednjega dne je že izdihnil. Pokojni je bil znan v predvojni letih kot prvovrsten delavec v prosvetnih in političnih organizacijah ljudske stranke na Goriškem. — V južni Italiji, kamor je bil premeščen, je umrl Franc Zorn, diktatorski ravnatelj, v starosti 47 let. Doma je bil iz Prvačine, kjer je nekaj let služil kot diktatorski ravnatelj.

Gospodarske težave. Po vsej Italiji, posebno pa v južnih pokrajinah vlada velika gospodarska stiska. Davkoplačevalci so odpovedali in rubežni se čedalje bolj množijo. Trgovina je v zaostoj. Poljedelski pridelki se ne morejo vnovečiti. Oljivo olje ponujajo po 10 dinarjev, vino po 2 dinarja za liter, pa še ne najdejo kupca. Kmetje se puntajo, če le morejo. Tako so v Cancellari in Trigianu vdrl v občinski dom in ga opustošili. V Linguaglossi blizu Katanije, je 500 žensk navallilo na občinsko hišo in sedež fašja. Orožniki in policija so z veliko težavo preprečili, da ni prišlo do hujšega nasilja. Več žensk so zaprli. Tudi v Messini in drugih mestih je prišlo do burnih demonstracij. Nekega jutra so v Iripinu našli na zidovih lepake: "Proč Mussolini! Nočemo umreti za lakoto!" Kako ponižno so v primeru z vsem tem — primorski Slovani. In kaj žanjejo za svojo zvestobo do italijanske države?

Nevzdržno naprej po poti v prepad. Fašisti so sklenili, da se zakon, ki nalaga "tujerodnim" občanom, da preskrbijo učite-

ljem brezplačno stanovanje, raztegne tudi na občine Trbiž in Malborjet ter na dele tržaške občine. Omenjeni zakon zahteva od "tujerodcev," to je od Slovanov in Nemcev v Italiji, neke vrste odškodnino, zakaj edinole občine s slovanskim in nemškim prebivalstvom so dolžne preskrbeti italijanskim učiteljem brezplačno stanovanje, ali pa jim plačati stanarino. Zakon je bil sprejet v priznanje italijanskim učiteljem, ker imajo z otroci slovanskimi ali nemškimi staršev, ki jim ubijajo v glavo tuj jezik, več dela. — Zgodovina nas uči, da je propadla vsaka država, ki ni bila napram vsem državljanom enako pravična. Zato se ne razburjamo.

In svet na vse to molči. Di jak II. realke v Gorici, 14-letni Miroslav Brezovšek, je bil nedavno izpuščen iz preiskovalnih zaporov. Pet tednov je bil zaprt, ker so ga po nedolžnem osuili, da je roval med dijaki proti Italiji. Ko je fant zapustil zapor, ga je bila še sama senca. Oni dan je v domači hiši v Gornjem Cerovem pri Gorici na bolezn, ki jo je dobil v ječi, umrl. Pogreba mlade žrtve se je udeležilo več kot tisoč ljudi.

Razno. Fašistični župan v San Vito pri Udinih, poslanec Enrico Fransello, je zbežal z občinsko blagajno, v kateri je bilo dva milijona lir. — Ko se mirenski in sovodenski fantje šli na nabor v Gorico, so po starci navdali prepevali slovenske pesmi. Kvestor Modesti je poslal svoje agente, ki so na cesti fantje pretepali. Mirenci so ušli. Scovodence so gnali v zapor in jih tam tolkli. Ker agenti ne ločijo furlanske govornice, so podobno napadli tudi furlanske fantje, ki so po svoje peli. Bedasti napad je vzbudil novo ogorčenje med furlanskim ljudstvom, ki kakor znano napram Italijanom iz kraljevine itak ni posebno prijateljsko razpoloženo. — V zadnjem času naraščajo samomori v Trstu, zlasti med trgovskim slojem. Število konkurzov je stalno visoko. — Italijansko časopisje poziva italijanske trgovce, naj bojkotirajo Jugoslavijo. — Enajst poslopij je uničil požar v Selcah pri Št. Petru na Krasu. — Zalostno življenje na italijanskih Liparskih otokih živi okoli 50 tja pregnanih naših rojakov. — Odbor za poitalijančevanje je odredil, da se izpremeni zopet 218 čisto slovanskih priimkov v italijanske, na primer Kogoj v Corsari in podobno.

TRAGEDIJA V ŠOLI

V ljudski šoli v vasi Korowice na Poljskem se je dogodila sledeča tragedija: Učiteljica je osemljetnega nagajivca in upornega svojega učenca, ki ga ni mogla drugače ukrotiti, zaprla v temno sobo. Deček je začel strašno jokati, prositi, da ga izpusti, in razbijati po vratih z nogami in pestmi. Učiteljica pa je ostala trdna in se ni dala prepričati. Vrnila se je v razred in nadaljevala s poukom. Opoldne je otroke izpustila iz šole, pozabila pa je na zaprtega dečka. Nekaj ur kasneje je prišla v šolo dečkova mati vprašat, kje je njen sin. Tedaj šele se je učiteljica spomnila, da ga je bila zjutraj zaprla v temnico. Učiteljica je nato odšla z materjo v temnico, jo odklenila, a v temni sobi sta našli dečka mrtvega. Deček je najbrže umrl od strahu.

Ta žalostni dogodek se je razvedel po vasi in ljudi strašno razburil. Kmetje so se zbrali pred šolo, razbili okna in vdrl v stanovanje učiteljice, ki so jo hoteli linčati. Učiteljica pa je med tem iz strahu pred besno množico in iz žalosti radi dečkove smrti izvršila samomor in se obesila.

CHARLES GRAVES:

ŠKICA IZ MONTE CARLA

Kmalu po prihodu v Monte Carlo, svetovno hazardno igralnico, sem se seznanil z nekim Ircom, ki je opravljal tajno detektivsko službo kazine. Povedal mi je, da je njegov glavni posel pronajti in naznaniti ljudi, ki so v kazini nezaheljeni. "Opozoriti moram vodstvo kazine," je nadaljeval detektiv, "na ljudi, ki izgubijo velike vsote denarja, in ki bodo vsled tega morda poskušali storiti samomor, ali pa skušali plačati račune z ničvrednimi čeki."

Čudno je, da ni v Monte Carlu več tatvin in ropov, ker policija je jako maloštevilna, ko se vendar ženske kažejo tam z najkrasnejšimi biseri in moški imajo natprane denarnice z denarjem. Res je sicer, da profesionalni igralci, ki priprajo en večer mnogo denarja, tega ne vzamejo seboj, ampak ga puste v blagajni kazine do drugega dne. To pa zopet prija kazini, ker igralec pride nazaj in zopet igra, ter v največjih slučajih zopet zaigra vsoto, ki jo je prejšnji večer priigral.

Mnogo se sliši o samomorih v Monte Carlu. V kazini sami se ne pripeti mnogo samomorov, kvečjemu dva ali trije v sezoni in še te se skrbno skrije pred časopisjem. Največ kandidatov smrti je na pečinah, ki obdajajo mesto, odkoder se strmoglavijo v globočino. Zopet drugi gredo na morsk obrežje, ko zaigrajo zadnji denar, in si poženejo kroglo v glavo.

Tako je neko mlado dekle zaigralo veliko vsoto za igralno mizo. Vsa blede gre do bare, kjer prosa za kozarec vode. Ko ji da natakaro vodo, vlije dekle v kozarec strup in v pol minuti je bila mrtva. Da ne nastane kaka nepotrebna senzacija, potegnejo natakarko truplo za baro, potem pa vprizore umeten prepri v drugem koncu dvorane, kamor se je potem obrnila vsa pozornost navzočih, medtem so pa uslužbenci skozi skrivna vrata odnesli truplo iz za bara.

V slučajih, in teh ni malo, da v samomorilčevem truplu ne morejo spoznati identitete, pokop-

JESSE F. GELDERS:

KADAR OLJNI VRELEC ZDIVJA

Zgodilo se je eno miljo južno-vzhodno od mesta Oklahoma City, ko je nenadoma zdivjal eden izmed številnih oljnih vrelcev in začel bruhati proti nebu 60,000 sodov olja in 100 milijonov kubnih čevljev plina. Olje bruha kvišku z oglašujočim bobnenjem in kmalu pokrije daleč na okoli vso zemljo. Okrog vrelca se pripravljajo z mrzlično naglico, pokriti z železnimi čeladami, da ustavijo olje in ukroto divjanje oljnega vrelca, ki je izbruhal s tako silo, da je prodrl skozi vse "kape," ki so ga dotlej držale nazaj. V železni tovarni na drugem koncu mesta kujejo drugi novo kapo, s katero bodo pokrili zdivjani vrelec.

Posvarilo se je aeroplani, ki so imeli dospeti v Oklahoma City, ki so spremenili svojo pot in se ognili mesta. Vlaka se je ustavila pred mestom v varni razdalji in se prepeljala potnike z busi v mesto. Lokomotive na postajah so morale takoj pogasiti ogenj v kotlih.

Organiziral se je Rdeči križ, 100 oseb, da so pripravljeni za vsak slučaj. Noben avtomobil ne sme blizu, kamor pada olje iz omenjenega vrelca na tla, da se ne zaneti požar iz motorja. Naenkrat se vname z oljem rapojena zemlja med vrelcem in mestom. Ognjegasci in drugi hite na mesto požara, 200 jih je, ki nemudoma skopljajo jarek okrog goreče trave, da se ogenj ne razširi.

Končno je železna kapo narejena in prepeljana do vrelca. Ljudje delajo v dežju olja, v obliki plina. Ušesa imajo zamašena z bato, da jih strašno bobnenje bruhaajočega olja ne oglušiti. Z dvigalom dvignejo železno kapo nad vrelcem in jo počasi

ljuje truplo na pokopališču v posebnem kotu, ki je odmerjen samo za samomorilce. Malokdo obišče ta kraj, vendar je na stotine grobov teh nesrečnežev.

Mnogo je igralcev, ki igrajo po posebnem sistemu, misleč, da bodo razbili "banko." Seve, to se malokdaj obnese in ima vedno največ dobička kazina, ki "drži banko." Le enemu igralcu se je posrečilo, da je igral po gotovem sistemu, in je mnogo let povrsti priigral po \$50,000. Kazina je postavila posebnega človeka, ki je skušal dognati, kakšen sistem uporablja dotični igralec, toda brez uspeha.

Tu so zaposleni profesionalni plesalci, ki jih imenujejo "gigolo." To so večinoma bivši natakarkji, ki se znajo fino obnašati in so obenem izvrstni plesalci. Naloga, oziroma posel teh gigolov je, da plešejo z damami, ki pridejo v kazino brez spremljevalca. V kazino pride ena ali več bogatih dam, ki pridejo v Monte Carlo napraviti nekaj ti-sočakov. Vsede se k mizi in si naroči kako pijačo. V kazino igra godba in ker dama nima znanja, ne more plesati, dasi jo silno mika. Na take dame pazijo gigoli, ki pride k dami, se ji prikloni in jo povabi na ples. Ko godba neha igrati jo zopet pelje nazaj k mizi. Dama, ki ji je stvar znana, stisne gigolu sto ali več frankov, morda ga tudi povabi na kozarec pijače ali na večerjo. Dame, ki pridejo morda prvič sem, mislijo, da jo je povabil neznane na ples radi tega, ker se mu dopade, in se mu po plesu zahvali samo z lahkim naklonom. Gotovo da gigolo na tihem kolne, ker se je zastoj polil po plesni dvorani, pa se tolaži s tem, da bo pri drugi dobil nekaj več. Navadno pa ti plesalci zaslužijo po tisoč in več frankov na večer.

Prijetno podnebje, krasne palače, igranje za visoke vsote, najboljša pijača na svetu, vse to je omamljiva vada za bogataše, ki prihajajo v Monte Carlo iz vsega sveta po srečo in zabavo. Lahko, ker — imajo.

spuščajo na železni oklep, razkatega je bila odtirana stara kapa. Vijak za vijakom se pritrdi in končno je kapa pritrdjena. Kaka ima več odtokov, skozi katere bruha olje in te odtoke zapre enega za drugim in končno je oljni vrelec premagan in ukročen. Tri dni je vrelec divjal in tisoče sodov olja se je steklo v North Canadian reko. Olje teče na reki in po naključju se vname. V trenutku je reka v ognju, da izgleda, kot bi kdo zlij goreče železo iz livarne. Ogenj uniči dva mostova, enega, ki je oddaljen trideset milj od imenovanega vrelca.

Zakaj začno oljni vrelci goreti? Nekateri se vnamejo vsled tega, ker olje bruha s tako silo in brzino iz zemlje, kar povzroči visoko temperaturo in olje se vname. Ubije se steklo pri električnih žarnicah, in to tudi lahko vname olje. V Santa Fe Springs, Kalifornija, se je vnel tak oljni vrelec in delati se morali nepretrgoma 26 dni, pod zemljo in zunaj, da so ogenj pogasili.

Eden najbolj upornih oljnih oljnih vrelcev, ki so jih zvrtili, je bil zavrtan v Moreni, Romunija. Kapa, ki je imela ustaviti vrelec, je lahko prenesla 3000 funtov pritiska. Ko so pa priigrali do olja, je to izbruhalo kvišku s 8600 funti pritiska in odtrgalo varnostno kapo, kot bi odnesel veter slammik z glave. Olje se je vnelo. Pri delu, da ustavijo vrelec, je izgubilo deset delavcev svoje življenje. Zvrtali so tri tunele pod zemljo, enega 195 čevljev globoko, da ustavijo izbruh olja. Vrelec je začel goreti 28. maja 1929 in — še danes gori.

Če verjamete al' pa ne.

Nedavno je vložil neki moški tožbo za ločitev zakona. Kot "uržeh" je navedel, ker žena ž njim že deset let ni spregovorila nobene besede. — Sicer ima vsak človek svoj okus in vsak je po svoje neumen, ampak tale možak pa nosi krono vseh cepcev. Namesto da bi kupil ženi deset židanih oblek (za vsako leto molka po eno), jo gre pa za razpoko tožiti.

Vsakovrstne stvari smo si dali kot darila za velikonočne praznike, najbolje se pa postavi Matt Grdina, manager podružnice North American Trust banke v Collinwoodu, kateremu je neka prijazna Collinwoodčanka prinesla za pirhe — prave domače nudelne. Ko mi je Matt to pripovedoval, sem ga nedolžno vprašal, če mu jih je prinesla v župci, pa je rekel, da ne. V možjih očeh je potem darilo izgubilo precej svoje veljave.

Včeraj mi je prijatelj potožil, da ga tako "grima," da bi si rad dal duška s kako krepko kletvico, pa da nobene primerne ne ve. Pa sem mu takoj postregel z eno in mu svetoval, naj v specialni razjarjenosti reče takole: Tristo milijonov vagonov prosa in iz vsakega prosa tristo milijonov vagonov hudičev — naj te vzame, pa bo za en čas držalo.

Odprla se je sezona balincarjev. Balincarji so pa vsake vrste: nekateri so bolj strastni, drugi manj. Edino pravi balincar je tisti, ki balina pred svojimi hišnimi vrati in ko začne zjutraj, mu žena napravi "pelco" za opoldne, ker nima časa, da bi opoldne stopil v kuhinjo.

Najbolj čudna dežela na svetu je Amerika. Če so se fantje v starem kraju stekli, so dobili navadno par tednov ričeta na zabjaku — tukaj so pa pohvaljeni in še nagrade dobe.

"Ti" nagovori prijatelj prijatelja, "zadnjič mi je nekdo, ki se nekaj več šteje, rekel, da sem optimist. Ali veš, kaj ta beseda pomeni?" "Nak, tega pa še nisem slišal." "Jaz tudi ne, zato sem mu pa za vsak slučaj prikopal eno tje za komat."

Star in bogat stric zelo nevarno zboli. Pokličejo zdravnika, da ga pregleda in da mu pretip-lje žilo. Zdravnik maje z glavo, zapiše nekaj zdravil in gre v kuhinjo, kjer ga hišna gospodinja radovedno vpraša, kako je kaj s stricem.

"E, slabo je, slabo," odgovori zdravnik, "na vse morate biti pripravljeni."

"Kako bomo na vse pripravljani," odvrne gospodinja, "ko ima pa toliko zlahte."

Pri figabirtu v Ljubljani sedi postaren gospod, katerega obraz je krasil krasen, velik in na vso moč rdeč nos. V gostilno pride-ta dva ljubljanska postopača, ki si hočeta gospoda in njegov nos nekoliko izposoditi, zato ga eden nagovori:

"Slišjo, gospod, zakaj pa imate vi tako rdeč nos?"

"To bi rad vedel, a? No, ti pa povem. Veš, ko je Bog nosove delil, sem jaz spal. Ko se prebudim, je imel samo še dva na razpolago: tega, ki ga imam jaz sedaj na sebi in pa tistega, ki ga imaš ti. Ker se mi je pa zdel tvoj preveč smrkav, sem pa raje tega vzela, ki je velik in lep rdeč."

Poročnik zavpije nad slugo v oficirski menaži: Kdo, vraga, ti je pa ukazal postaviti na mizo to smrdljivo cvetje?"

"Gospod general," odvrne pokorno sluga.

"Ah, kako lepo dišeče cvetje je to," hitro pristavi poročnik.

KOLEDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

APRIL

18.—Društvo Tabor št. 139 SNPJ, plesna veselica v S. D. Dvorani na Prince Ave.

18.—Društvo sv. Helene, št. 193 KSKJ zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

18.—Društvo sv. Helene, št. 193 KSKJ zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

18.—Angleško poslušajoča društva JSKJ priredijo ples v S. N. Domu na St. Clair Ave.

18.—Gospodinski odsek Slovenskega Narodnega Doma na 80. cesti, zabavni večer.

19.—Pevsko društvo Lira, koncert v Gordinovi dvorani v korist nove cerkve sv. Vida.

19.—Collinwoodski Sokol, koncert v S. D. Domu, Waterloo Rd.

19.—Mladinsko društvo "Comrades št. 566 SNPJ" proslava petletnice in ples v obeh dvoranih S. N. D.

19.—Društvo Marije Vnebovzete, št. 103 JSKJ banket v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

19.—Dramsko društvo Naša Zvezda, predstava v šolskih prostorih na Bliss Rd.

19.—Pevsko društvo Cvet, koncert v Slovenski Delavski Dvorani na Prince Ave.

19.—Otvoritev nove dvorane pri Frank Strumbly, Noble, O.

25.—Kleaver Kids Klub zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

26.—Društvo Strugglers, ples v S. D. Domu, Waterloo Rd.

26.—Dramatično društvo Ivan Cankar, predstava v avditoriju S. N. Doma.

26.—Društvo Cvet koncert v Slov. Del. Dvorani.

26.—Pevsko društvo Soča, koncert v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

26.—Koncert in predstava v korist cerkve sv. Lovrenca v S. N. Domu na 80. cesti.

26.—Rainbow Hunting and Fishing Club, piknik v Maple Gardens, Maple Heights, O.

MAJ

1.—Socialistična stranka (Socialist Party) Prvomajska proslava v Avditoriju S. N. D.

2.—Društvo sv. Cecilije št. 37 SDZ" plesna veselica v spodnji dvorani S. N. D.

2.—Društvo Danica, št. 34 SDZ plesna veselica v Slov. Del. Dvorani na Prince Ave.

2.—Klub slovenskih zapadnih društev priredi plesno veselico v Klima dvorani na 3241 W. 50th St.

3.—Poslovilni koncert Jeanette Perdanove v S. N. Domu na St. Clair Ave.

3.—Oltarno društvo zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

3.—Vodvilski program Socialističnega kluba št. 49 v S. D. Domu na Waterloo Rd.

3.—Oltarno društvo Krščanskih Mater, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

9.—Ženski odsek Slovenske delavske Zdravne Zveze, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

10.—Ameriški slovenski "Orel", materinska proslava v Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave.

10.—Društvo Mlade Cvetke, št. 1657 C. O. F. piknik v Maple Gardens, Maple Heights, O.

10.—Fara sv. Kristine prvi piknik na Strumblijevih prostorih na Bliss Rd.

16.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, zabavni večer v dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

17.—Društvo Prijatelj št. 215 SSPZ, razvite zastave na Strumblijevih prostorih na Bliss Rd.

17.—Piknik S. N. Doma v

Maple Heights, pri Anton Gorišku na Green Rd.

17.—"Zarja", spomladanski koncert v Slov. Nar. Domu.

23.—Ženski klub Slovenskega Doma, zabavni večer v Slovenskem Domu.

24.—Sloboda, popoldan in zvečer, v S. D. Domu, Waterloo Rd.

24.—Klub Pipa, piknik pri Anton Gorišku na Green Rd.

30. in 31.—"Krstija" v beli Ljubljani, ki jo priredi Ljubljanski klub v Slovenskem Društvem Domu na Recher Ave.

30.—Društvo Euclid št. 29 SDZ, veselica na Strumblijevih prostorih.

31.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo piknik na špekotovih farmah.

31.—Društvo Warrensville, št. 31 SDZ, piknik pri A. Gorišku na Green Rd.

31.—Društvo Soča, piknik na Močilnikarjevi farmi.

31.—Društvo Bled št. 20 SDZ, piknik na Goriškovi farmi na Green Rd.

7.—"Zarja" piknik pri Gorišku v Noble, O.

7.—Društvo Doslužencev, piknik na Pintarjevih farmah.

14.—Clevelandski Sokol piknik v Slov. Društ. Domu 20713 Recher Ave., Euclid, Ohio.

14.—Društvo Napredni sosede, št. 144 SSPZ piknik na Jennings Rd.

14.—Društvo sv. Alojzija, piknik na cerkvenih prostorih, Maple Gardens, Maple Heights.

14.—Piknik društva sv. Ivan št. 4, na Strumblijevi farmi.

21.—Društvo Zvon, piknik na Goriškovi farmi, Randall, O.

21.—Društvo sv. Jožefa, št. 169, KSKJ praznuje 10-letnico svojega obstanka.

21.—Piknik Kluba slovenskih vdov, na Strumblijevi farmi.

28.—Ameriški slovenski "Orel", javna telovadba in piknik na Pintarjevih farmah.

28.—"Hrvatska Svoboda" piknik v Slov. Društvem Domu 20713 Recher Ave., Euclid, Ohio.

28.—Piknik S. N. Doma v Maple Heights, v Maple Gardens.

28.—Dramsko društvo Ivan Cankar piknik na Močilnikarjevi farmi.

28.—Društvo Danica, št. 34 SDZ plesna veselica v Slov. Del. Dvorani na Prince Ave.

2.—Klub slovenskih zapadnih društev priredi plesno veselico v Klima dvorani na 3241 W. 50th St.

3.—Poslovilni koncert Jeanette Perdanove v S. N. Domu na St. Clair Ave.

3.—Oltarno društvo zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

3.—Vodvilski program Socialističnega kluba št. 49 v S. D. Domu na Waterloo Rd.

3.—Oltarno društvo Krščanskih Mater, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

9.—Ženski odsek Slovenske delavske Zdravne Zveze, zabavni večer v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

10.—Ameriški slovenski "Orel", materinska proslava v Slovenskem Narodnem Domu na St. Clair Ave.

10.—Društvo Mlade Cvetke, št. 1657 C. O. F. piknik v Maple Gardens, Maple Heights, O.

10.—Fara sv. Kristine prvi piknik na Strumblijevih prostorih na Bliss Rd.

16.—Društvo sv. Jožefa št. 169 KSKJ, zabavni večer v dvorani Slovenskega Doma na Holmes Ave.

17.—Društvo Prijatelj št. 215 SSPZ, razvite zastave na Strumblijevih prostorih na Bliss Rd.

17.—Piknik S. N. Doma v

LISJAKOV MATIJEČE

(Vaška sličica)

"Kam pa greš, Matiječe?"

"V štacuno," je odgovoril čokat možiček, ki je stopical proti vasi. Vsakdo ga je rad podražil ter mu ponagajal. Revše ni bilo kdo ve kako razvitega razuma, vzlic temu pa je bil vedno zadovoljen in dobre volje.

"Kaj boš pa kupil?" so ga vprašali bolj za šalo.

"Pirhe," se je obližnil.

"Komu pa, komu, Matiječe?"

Možiček se je namuzal ter ni hotel takoj odgovoriti. Kmalu pa se je premislil in rekel: "Takarini."

"A, Takarini." Marsikdo se je nasmehnil, ker Matiječe imena Katarina ni mogel izreči. Večkrat jo je rinil proti koči, kjer je stanovala Pickova Katra, postarna devica. Matiječe je bil nekaj mlajši ter je Katrici skoro ugajal. Skrivoma ga je imela rada, dočim ji on tudi javno ni prikrival svoje ljubezni. Silno rad bi se bil poročil, zakaj naveličal se je delati Lisjaku, ki ga je vzel za rejenca.

Ob prodajalni se je ustavil pred izloženim oknom. Prodajalka je prišla na prag ter ga je opazovala.

"No, Matiječe, kaj bo dobrega?" ga je končno nagovorila. "Zidano ruto kupil," ji je odgovoril.

"Ali imaš denar?"

Možičku se je skoro užalilo. Segel je v žep po možnjček, ki je bil napolnjen z dvajseticami. Bahavo ga je dvignil in potresel.

"Koliko pa imaš?" ga je vprašala.

"Toliko. Vse." Počasi je odrgnil možnjček ter ji pokazal njegovo vsebino. Šteti se ni naučil, pa tudi denarja ni poznal, vzeti je morala sama, kolikor je hotela.

Zenica je bila poštena, vzela je le toliko, kolikor je veljala židana ruta. Matiječe jo je ubral z zavitekoma proti domu.

Ustavili so ga vaški navihanci, katerim je moral povedati, da je bil v štacuni. "Pirhe kupil," se je odrezal. "Zidano ruto."

"Katrici, kajneda?" so ugani-li.

"Takarini," je ponovil. "Po praznikih ozenil."

"Jej, kako je lep!" so mu nalahčevali robec. "Sama čista svila!"

"Takarini nesel," se je pobahal.

"To ga bo vesela!"

Lisjakov Tine je bil pravcati šaljevec ter se je z Matiječetom večkrat pošalil. Izvohal je, kam je položil robec, ko je prišel iz prodajalne. Skril mu ga je v skrinjo pod obleko, zavitek pa mu je napolnil z mahom. Ko se je zmračilo, ga je Matiječ stisnil pod pazduho ter jo mahnil proti koči.

Katarina je večerjala ter mu velela, naj prisede. Matiječ pa je nemirno hodil po sobi ter skrival velikonočno darilo.

"Kaj pa imaš, Matiječe?" ga je rešila iz zadrege.

"Pirhe. Zidano ruto." Važno je segel pod pazduho ter ji podal zavitek.

"Priden, Matiječe, priden!" ga je pohvalila. Brž je odvila zavitek — Matiječu je utripalo srce, pričakoval je, da ga bo hvaležno objela.

Ko sta zagledala v zavitku le pest mahu, sta vsa začudena ostrmela. Matiječe je plaho odskočil, Katarina pa je pograbila burklice ter ga ogorčeno zapodila.

Možičelj je bežal in molčal, čeprav ni ničesar zakrivil. — Ustavil se je šele doma na dvorišču, kjer se je čutil vsemu, kar se je zgodilo. "Ruto kupil, mah nesel," je napenjal možgane, a razum mu ni mogel ničesar pojasniti. Ko je pozneje našel v skrinji ruto, se mu je zdelo še bolj čudno in neumljivo.

prostorih fare sv. Lovrenca.

30.—Društvo Ribnica št. 12 SDZ, piknik na Goriškovi farmi v Noble, O.

23.—Društvo Cvet, piknik na

PEGAM IN LAMBERGAR

POVEST

Spisal
Dr. Fr. Detela

"Tako lahko govori komornica," je dejala kneginja ostro, "a kneginja ne. Kamor nas je postavil Bog, tam moramo vztrajati. Jaz sem kneginja in se ne odrečem svojih pravic in meč mi je dan, da kaznujem krivico. Bog je z menoj. On bo pokoril moje nasprotnike."

Helena si ni upala črhniati več besede; kneginja pa bode kmalu spoznala, koliko več bridkosti nam prizadene naša maščevalnost nego tujja krivica.

Prišlo je poročilo, da se je cesar rešil v grad in da ga Vitovec oblega. Helena se je čudila, da je sprejela kneginja novico s tako hladnokrvnostjo. A ta je takoj pregledala in presodila novi položaj in prespala tisto noč mirneje nego gospod Vitovec. Druga dne pa se je posvetovala z doktorjem Lenartom in komornikom Vajdo. Menila je, da so njene razmere zdaj jasne in ugodne, ker je Vitovec, na katerega se odkonca ni mogla zanesiti, storil korak, ki ga je sprl s cesarjem na veke, tako da je zdaj primoran ostati njen pomočnik. Doktor Lenart pa je bil drugačnih misli. Dokazoval je, da so se obrnile stvari za njo na slabo, zakaj cesar misli gotovo, da je ona osnovala naklep; boj da je zdaj skoraj neizogiben; ako zmaga cesar, se bode znosil nad njo; ako pa dobro zmago Vitovec, bode gospodaril tod le on.

"In kaj bi bilo zdaj storiti?" je vprašala kneginja neprijetno presenečena, ko ni mogla ugovarjati tajnikovim razlogom. Ta pa je menil, da bi bilo najboljšo dogovoriti se o vsem dodobrega s cesarskimi svetovalci, ki jih je ujel Vitovec, jim povedati, da je ona popolnoma nedolžna nad tem napadom, in jih poslati k cesarju, da se poravnava spor. Cesar bode sedaj voljniji; pod ugodnejšimi pogoji se bode sklenil mir, in ona se bode rešila nelepe zavisnosti. Ta svet ji je ugajal, in poslala je takoj Lenarta in Vajdo do svetovalnice, kjer sta bila zaprti brata Ungnada in krški škof Ureh. A prestregel je poslanca sam Vitovec, in ko je slišal, da sta prišla vabiti ujetnike h kneginji na obed, je vedel takoj, kaj da se namerava. Nakratko je zavrnil poslanca, čes, da so to njegovi ujetniki, s katerimi nima ničče razpolagati razen njega. In da bi v njegovi odsotnosti kneginja vendar ne občevala z njim, jih je odpeljal se tisti dan Jošt Soteški v svoj trdni grad.

Lahko si mislimo, s kakimi čustvi je sprejela kneginja ta odlok in s kakim obrazom potem Vitovca, ki je prišel na čelu mestnih starejšin naznanjat, da je mesto izvolilo njo za svojo vladarico, da ji hoče drugega dne priseči zvestobo in jo prositi, da naj potrdi mestu stare pravice. To oznanilo je bilo nekake streloved, na katerega je napejal njeno jezo Vitovec. In kneginja so res radostno bleščale oči, ko ji odgovarjala prijazno poslanecem in jim zagotavljala svojo milost. A pozabila ni razžaljenja in mignila Vitovcu, da naj ostane. Ta je prekrizal roke na prsih in čakal, da vse pripravljeno, kdaj se bode usula toča.

"Kdo Vam je ukazal," je vprašala, "napasti cesarja in zmešati tako naše pogodbe?"

"Ukazal?" je vprašal Vitovec zategnjeno. Izraz mu ni ugajal, vendar je mož prikril nejevoljo. "Kdo? Vaša korist, milostiva."

"In če Vam izpade, kar ste pričeli po svoji glavi, kdo bode trpel?" Vitovec je zmignil z rameni. "Čujte, gospod baron, jaz nimam ničesar opraviti z Vašimi spletkami in kovarstvi in naprej zavračam vsako krivdo, ki bi se utegnla izvrniti name."

"Umejem, milostiva," je dejal

oni porogljivo; zakaj bil je take volje, da se mu ni ljubilo priznati nikomur. "Ako se posreči načrt, želi boste Vi; ne li? Ako se pa ponesreči, trpim naj jaz! Že velja! A proti meni vendar ni treba kazati take nedolžnosti!"

"Kako, gospod baron!" je vzkliknila ona, ki jo je polila od nejevolje rdečica. "Vi vendar mene ne dolžite sokrivnje!"

"Bog ne da, milostiva! Vi niste vedeli ničesar. Ko sem zbral jaz vojake, ste mislili, da bode za parado; prepričani ste bili, da napravljamo v Gornji grad le pomladanski izlet, in ko je bežal cesar, ste menili Vi, da teče moč mi za njim, ker je pozabil v mestu zlatino in srebrnino, svoj pečat in tri svetovalce. Kdor Vam tega ne verjame, mora biti pač hudoben. A bojim se, da bode cesar tako hudoben — če nam uide, bo moral Vam verjeti, kar koli mu boste natvezli. Ah, milostiva kneginja," sedel je na stol, njej nasproti, "česa se botežite?"

"Krivico storiti se bojim," je dejala ona zmetena in osupla nad toliko smelostjo in odločnostjo.

"Kaj je pravica? kaj krivica? V zasebnih zadevah nam pove to sodnik. Kdo pa sodi države? Nihče. Tukaj velja: salus rei publicae suprema lex; korist in pravica sta tu dve besedi za eden pojem. Državnik, kateri največ koristi, ta je najpravičnejši; najkoristnejši pa je oni, ki je najrazumnejši. Zatorej se ne govori o pravičnih in krivičnih državnih naredbah, ampak o pametnih in nesametnih. Ako napadete Vi sosednjo državo, če tudi brez vsakega povoda, ste jo napadli po pravici, če ste si jo osvojili; ako Vas pa odbije sosed, potem seveda ste si jo krivično izkušali prilastiti tuj ime. Zatorej počakajmo s sodbo, milostiva! Moj načrt še ni izvršen. Ako se mi posreči, bode vse slavilo mojo državniško modrost, in nobenemu državljanu se ne bode oglasila tanka vest, da bi mu branila uživati sad moj kavarstev. Ako mi izpade, potem bode vplil ves svet, da sem krivičnik in sebičnež in kaj vem kaj še. Moč in uspeh, to je pravica; nemoč, neuspeh — krivica."

"Strašna načela," je dejala kakor sama sebi kneginja. "Načela divjih zverj."

"Tako nekako; in čudno bi pač bilo, če bi zapovedovali bedaki razumnikom in strašljivci junakom."

"Zapovedovati in ropati ni eno; tudi nismo mi zverine, ampak ljudje in kristjanje. Vaša načela pa so povsem poganska."

"Možno," je dejal oni, "da me je pohujšal doktor Lenart, ki vedno zagovarja neomejeno oblast gospodarja nad podložnikom. In vendar je oblast po moči mnogo manj krivična nego oblast po rojstvu."

"Da, da, in krivično ravnanje starši, ki zapuščajo otrokom, kar so si pridobili; saj bi morali prepuščati najmočnejšemu razbojniku," se je rogala kneginja.

"To je zasebna reč, milostiva; a v državnih, pravih jazi, ne velja pravica, ker ni sodnika."

"O da, je sodnik, ki vidi vsako krivico in ne dela razločka med zasebnim in državnim pravom. Vi, gospod Vitovec, pa ste se zagrizli v načela, ki so Vašemu srcu in razumu tuja. A glejte, da se ne boste pritoževali o krivici, kadar pride kak močnejši in zvitejši nad Vas. Jaz pa se ne zanašam le na Vaš meč; prva in najmočnejša opora je moja pravica, druga pa ljubezen in zvestoba mojega ljudstva."

"Ki se Vam bode jutri poklanjal kot svoji vladarici," je opomnil Vitovec in se priklonil.

"In sicer radovoljno in iz ljubezni."

"Gotovo; in če bi ne gorela komu prav iskreno, mu bomo podkurili. Čemu pa imamo oklopnike v mestu?"

"Razaljšivi ste, gospod Vitovec," je dejala ona nejevoljna, "in v čudnem svitu mi kaže

zvestobo, ki mi jo boste prisegli jutri."

"Milostiva," se je on izgovarjal, "dokazal sem Vam že, da se popolnoma sklada Vaša korist z mojo, in da je najina zveza baš zato trdna, ker je naravna."

"A kadar bode zahtevala Vaša korist kaj drugega kot moja, se bode razdrta ta trdna in naravna zveza. A čujte, kaj zahteva sedaj moja korist! Izročite mi cesarske svetovalce, ki ste jih ujele."

"Obžalujem, milostiva," je ugovarjal oni, "da ne morem ustreči Vaši želji. Poslal sem že vse tri v varnejše zavetje."

"A vendar ste slišali iz ust mojega tajnika, da zahtevam to jaz sama."

"Ne zamerite! Jaz nisem mogel verjeti, da bi bila to res Vaša želja. Mislim sem, da Vam je to le svetoval Vaš tajnik, ki se meša v vse potrebne in nepotrebne reči in bi rad pokvaril z jezikom, kar smo dosegli mi z mečem. Dokler nismo dovršili, kar se je pričelo, je pogajanje neumestno. Cesar seveda bi se sedaj rad pogajal, da dobi premirja in časa in pomoči; a preverjeni bodite, da je Vam na škodo, kar ugaja sovražnikom. Naj Vam svetuje doktor Lenart, ali baron Vajda, karkoli hoče, jaz ne privolim v to nikdar, kar bi škodilo Vam."

Kneginja je stisnila ustni, ker je spoznala, da ji on ustreči ne more, ona pa ga prisiliti ne more. Treba je počakati ugodnejše prilike, si je mislila, da mu pokažem, kdo sem jaz in kdo on. S hlinjeno prijaznostjo ga je odpravila; a dolgo je še zamišljena hodila po sobi in preudarjala, kako bi izvila Vitovcu vojno moč iz rok. Vitovec pa je njo in njene pristaje obdajal z ogleduhi in stražarji, da bi se ne pogajali skrivaj s cesarjem. Tako je bila ta trdna in naravna zveza.

Napočila je nedelja, dne 1. maja, in ko so se Kranjci napravljali na vojno, so praznovali Celjanje veliko slovesnost. Po službi božji so se zbrali v knežjem dvorcu mestni starejšine, veljavnejši plemiči in poveljniki vojaški z Vitovcem, da se poklonijo kneginji, izvoljeni vladarici, in ji prisežejo zvestobo. Ona je potrjevala mestu pravice, katere je uživalo doslej, in delila milosti na vse strani. Zvonovi so zvonili, godci so piskali in mladina je pela in plesala. Na glavnem trgu so pekli celega vola, in zastoj se je napil vina, kdor je bil žejen. "Živela kneginja!" je vpila lahkoživa množica. Kdor pa je videl dalje nego ped pred seboj, se je ozrl semtertja na sivi grad nad mestom, ki je tako resno gledal doli na lahkomišno vrvenje, in se ni mogel ubraniti skrbem za bodočnost. Vitovec je hodil po mestu in s prijaznim smehljajem pozdravljal na desno in levo in poslušal, kaj kriči ljudstvo. Zakričal je tuintam kak vojak: "Živio Vitovec!" a množica je vpila: "Živela Katarina!" in Vitovec si je grizel ustni in se jaro nasmehnil in hitel proč, če bo morda drugje začul svojo slavo.

(Dalje sledi)

DNEVNE VESTI

Stotine aretiranih radi kršitve prohibicije

New Orleans, 11. aprila. Zvezni tajni agenti so danes tu aretirali osem mož, katere dolžijo zarote proti vladi Zedinjenih držav v zvezi s kršitvijo prohibicije. Vlada je tudi zaplenila celo radio postajo, ki je služila tihotapcem z žganjem za informacijske namene. Zvezni pravdnik se je izjavil, da je nad sto ljudi zapletenih v to afero, katere bodo te dni prišli. Družba, ki je tu operirala, je prodala za milijone dolarjev žganja na leto. Baj je bil Al Capone s svojim kapitalom udeležen pri tem podjetju.

Predsednik Hoover proglasi 1. maj za otroke

Washington, 11. aprila. Predsednik Hoover je proglasil dan 1.

maja kot "Dan za zdravje otrok." Proklamacija je sledila na izrecno zahtevo kongresa. Predsednik naroča guvernerjem vseh držav, da izdajo enako proklamacijo, in da se vsepovsod deluje in upeljuje koraki, ki naj preskrbijo čim boljše zdravje ameriškim otrokom.

Tudi na Finskem niso zadovoljni s prohibicijo

Helsingfors, Finska, 11. aprila. Predsednik finske republike je dobil v roke zahtevo, na kateri je podpisanih 100,000 žensk v finski republiki, in v kateri se zahteva, da se prohibicija na Finskem radi silne škode, ki jo je povzročila, takoj odpravi.

MALI OGLASI

Vabilo na sejo

Članice podružnice št. 25, Slovenske ženske Zveze, so prijazno vabljene, da se polnoštevilno udeležijo seje v poned

HENRIK SIENKIEWICZ POTOP

iz poljske prevle
DR. RUDOLF MOLE

(Nadpisovanje)

Na pohodu na Podlesje me je gospod Volodijovski ujel in me hotel dati ustreliti. Jedva sem se rešil iz njegovih rok s pomočjo listov, ki so našli pri meni in se je izkazalo iz njih, da sem se silno zavzel zanj, ko je bil še v ječi in ga je hotel dati knez ustreliti. Izpuštil me je torej, jaz pa sem se vrnil k Radzivilu in mu služil dalje. Toda postalo mi je že trpko, v duši so se mi začeli studiti nekateri čini kneza, zakaj on ne pozna ne vere, ne poštenosti, ne vesti, a lastna beseda mu je toliko, kolikor švedskemu njegova. Torej sem mu začel skakati v oči. On se je tudi razburjal radi moje predrznosti. Naposled me je odpravil s pismi.

"Čudovito, kako važne stvari pripoveduje," je rekel kralj. "Vsaj enkrat slišimo očividno, kako se je tam godilo."

"Da," je odgovoril Kmitic.

"Šel sem rad s pismi, ker nisem mogel več strpeti na mestu. V Pilviških sem naletel na kneza Boguslava. Dal Bog, da bi prišel v moje roke, za kar bi žrtvoval vse svoje sile, da bi se le mogel maščevati za ono potvorbo. Ne le, da se mu nisem, milostivi gospod, v ničemer ponudil, ne le, da je to nesramna laž, marveč sem baš tam prišel do pravega prepričanja, ko sem uzel vso go lo nesramnost teh krivovercev."

"Povej natančno, kako je bilo to, ker tu se nam je povedalo, da je knez Boguslav samo primoran sledil svojemu bratu."

"On, milostivi gospod? On je hujski od Januša in v žigavi glavici se je najprej porodilo izdajstvo? Mar ni on prvi skušal kneza hetmana, kazoč mu na krono? Bog bo to na sodbi razsodil. Oni tam je vsaj simuliral in se skrival z bono publico, Boguslav pa, ki me je smatral za največjega lopova, mi je odkril vso dušo. Strah me je ponoviti, kar je rekel. Vašo ljudovlado, — je dejal — morajo vrati vzeti, toda to je kos rdečega sukna, mi se ga niti ne dotaknemo, da bi ga rešili, temveč ga bomo še vlekli, da bi nam čim največji kos ostal v pesti. . . Litva — pravi — mora ostati, a po bratu Janušu si postavim jaz na glavo velikoknežji klobuk, oženivši se z njegovo hčerko."

Kralj si je pokrtil oči z rokami.

"Muže Gospoda našega!" je rekel. "Radzivil, Radziejewski, Opalinski. . . Da se ni zgodilo, kar se je zgodilo! Krone jim je bilo treba, četudi bi morali raztrgati to, kar je Bog zvezal."

"Ostrmel sem tudi jaz, milostivi kralj! Vode sem si lil na glavo, da bi ne zblaznel. Toda duša se je v meni izpremenila v enem hipu, kakor bi strela udarila vanjo. Sam sem se prestrašil svojega dela. Nisem vedel, kaj mi je storiti. . . Ali naj sunem z nožem Boguslava, ali sama sebe? Tulil sem kakor divja zver, ker so me zapletli v tako zanko. . . Že nisem hotel več služiti Radzivilom, le po maščevanju sem hrepenel. Naenkrat mi je dal Bog sledečo misel: šel sem s kopico ljudi v stan kneza Boguslava, ga izpeljal na mesto, ga zgrabil in ga hotel oddati zavaznikom, da bi se mogel za ceno njegove glave dokopati do njih in do službe vašega veličanstva."

"Vse ti odpuščam!" je kriknul kralj, "ker so te zapeljali, a si jih izplačal! Edino Kmitic je bil zmožen takega dejanja, a nihče drugi. Zato ti vse odpuščam, in iz srca ti odpuščam, a povej mi naglo, ker me peče radovednost: ali se je iztrgal?"

"Pri prvi postaji mi je iztrgal samokres izza pasa, in me je

ustrelil v obraz. . . Evo teh obronkov. Moje ljudi je pobil in edino eden je ušel. . . To je znamenit vitez. Težko je ugovarjati; toda še se najdeva, tudi če bi imela biti to moja zadnja ura."

Tu je začel Kmitic trgati odejo, toda kralj ga je naenkrat prekinil:

"In iz osvete si je izmislil oni list proti tebi?"

"In iz osvete je poslal ta list."

Rano sem si izlečil v gozdu, toda duša me je huje bolela. . . K Volodijovskemu, k zavaznikom, nisem mogel več, ker bi me bili Lavdanci razsekali na drobne koze. . . Vendar, ker sem menil, da misli hetman kreniti proti njim, sem jih svaril, naj se drže skupaj. In to je bilo moje prvo dobro dejanje, zakaj drugače bi bil Radzivil strl prapor za praporom, sedaj pa so premagali njega in ga oblegajo. Bog naj mi pomore, nanj pa naj pošlje kazen, amen."

"Morda se je to že zgodilo, če ne, pa se bo gotovo!" je rekel kralj. "Kaj si delal dalje?"

"Ker nisem mogel služiti zavaznikom vašega veličanstva, sem sklenil priti do vašega veličanstva in se z zvestobo pokoriti za davne grehe. Toda kako naj bi se bil napotil? Kdo bi bil sprejel Kmitica? Kdo bi mu verjel? Kdo bi mu ne zabrusil izdajice v obraz? Nadel sem si torej ime Babiniča, prepotoval vso ljudovlado in dospel v Čenstohova. Če sem tam izkazal kakor usluge, naj izpriča o. Kordecki. Dan in noč sem mislil le na to, kako bi poplačal domovini storjeno krivico, kako bi preli kri zanj, sam pa se vrnil k slavi in poštenosti. Drugo pa že več, milostivi gospod, ker si sam vse videl. Če pa mi je naldonje ro tvojce dobrotljivo očetovsko srce, če je ona nova služba odtehtala davne grehe ali pa jih vsaj izravnila, sprejmi me, o gospod, v svoje ljubeče srce, ker se me vsi zapustili, ker me nihče ne more potolažiti razen tebe. . . Ti, o gospod, edini vidiš moje bolelost in moje solze. Jaz sem izobčenec, jaz sem izdajalec, jaz sem krivoprišček, in vendar, o gospod, jaz ljubim to domovino in tvoje veličanstvo. . . in Bog ve, da hočem služiti obema!"

Tu so se spustile grenke solze iz junakovih oči, da bi bil ves vzhicen od joka, kralj pa, do brotljiv oče, ga je prijel za glavo, ga začel poljubovati na čelo in ga tolažiti:

"Andrej, tako si mi ljub kakor lastni sin. Kaj sem ti dejal? Ti si grešil iz zaslepljenosti, a koliko jih greši z razumom. Iz srca ti vse odpuščam, ker si se izbrisal grehe. Pomiri se, Andrej! Marsikdo bi se rad ponasjal s takimi zaslugami, kakršne so tvoje. Boga mi! I jaz ti odpuščam, i domovina ti odpušča, še hvalo ti bomo dolžni. Nehaj se žalostiti!"

"Bog naj dodeli vašemu veličanstvu vsega dobrega za to ljubezen," je govoril s solzami vitez. "Sicer se pa moram itak, milostivi gospod, še pokoriti na onem svetu za ono prisego, da no Radzivilu, zakaj dasi nisem vedel, kaj sem prisegel, prisega je vendar prisega."

"Radi tega te Bog ne bo pogubil," je odgovoril kralj, "ker bi moral najmanj pol ljudovlade poslati v peklo, namreč vse one, ki so nam prelomili zvestobo."

"Tudi jaz mislim, milostivi kralj, da ne pojdem v peklo, ker mi je to zatrjeval tudi o Kordecki, dasi ni bil gotov, če mi tudi vice ne uidejo. Težka stvar, če bi bilo treba goreti kakih sto let. No pa naj bo, kakor hoče. Človek mnogo prenese, če mu sveti nada odrešenja, pri tem pa

utegnejo molitve kaj koristiti in skrajšati muke."

"Le ne skrbi," reče Jan Kazimir. "Izposlušem jaz to že pri samem nunciju, da bo opravi mašo v ta namen. S tako pomočjo se ti ne bo zgodila tako velika krivica. Zaupaj v božje usmiljenje!"

Kmitic se je nasmehnil skozi zobe.

"Če Bog da," je dejal, "da se mi povrnejo sile, bom še marsikateremu švedu izluščil dušo, zato pa ne bo le v nebu zaslug, temveč se tudi na zemlji popravi dober glas."

"Bodi dobre volje ter ne skrbi nikakor za bodočo slavo. Jaz sem za to, da ti ne mine, kar ti gre. Pridejo mirnejši časi, jaz sam bom razglasil tvoje zasluge, ki niso več majhne, a bodo gotovo še večje. In na sejmu, ako Bog da, bom dal uničiti ono stvar in tako se ti bo povrnila tvoja čast."

"Milostivi gospod in oče, naj se le malo pomiri ali morda še pred tem me bodo sodnje preganjale, pred čimer me tudi vpliv vašega veličanstva ne bo mogel obvarovati. Toda to me ne skrbi toliko! Ne dam se, dokler imam še sapa v nosnicah in sabljo v pesti. Gre mi le za to, da bi Olenka ji je ime, milostivi gospod! Oj, dolgo, dolgo časa je že nisem videl! Oj, silno sem pretrpel brez nje in zaradi nje, in dasi si jo hočem včasih izbiti iz srca, se mi vendar zdi, da se borim z ljubeznijo kakor z medvedom; pa nič ne pomaga, zakaj taka zver ne pusti človeka."

Jan Kazimir se je nasmehnil veselo in dobrohotno.

"No, kako naj ti, revček, pomorem v tej stvari?"

"Kdo naj mi pomore, če ne vaš veličanstvo? To je neizprosna regalistka in mi nikdar ne odpusti onih kejdanskih prestopkov, razen če se vaše veličanstvo zavzame zame pri njej in mi izpriča, da sem se izpremenil in se vrnil v službo vašega veličanstva in domovine, ne primoran, ne podkupljen, marveč po lastni volji in pokori."

"Če gre samo za to, se gotovo zavzamem, in če je ona res taka regalistka, kakor praviš, bo moja beseda imela uspeh. Samo, če je dekle še prosto in če je ni zadelo kaka nesreča, kar se lahko pripeti v vojnem času."

"Angeli naj jo varujejo!"

"Saj to tudi zasluži. Da te sodišča ne bodo preganjala, stori tpo (sedaj bodo gotovo nasilno delovala): Ker te teži, kakor praviš, brezčasne, ti ne morem dati zapovednega lista kot Kmiticu, temveč kot Babiniču. Zbiraj boš tudi ti, kar bo na korist domovine, ker si, kakor se vidi, ognjevit in izkušen vojak. Ti odrineš na bojno polje pod kijevskim kaštelanom; pod njim bo najlažje doseči smrt, a tudi prilika za slavo se bo našla najlažje. In če se bo našla prilika, lahko tudi na svojo roko začneš napadati Švede, kakor si napadal Hovanskega. Tvoja vrnitev in dobra dejanja so se začela z onim trenotkom, ko si se začel imenovati Babiniča. Zovi se tako tudi naprej, pa te bodo sodili na polni hetman Lanckoronski, dalje vojvoda ruski in gospod Stefan Čarnecki, kijevski kaštelan, in gospod Pavel Sapieha, vojvoda vitebski in knez točaj litevski Mihael Radzivil, vpliven mož, ki je hotel zatreti neslavo, katero je povzročil rodu Januš, in gospod Kištif Tiškievič, vojvoda čerňohovski, in mnogo drugih senatorjev in veljakov, vojaških in slahčanskih."

Pisma so se izmenjavala vsak dan med onim gospodom in gospodom kronskim maršalom, kateri ni hotel, da bi se tako znamenita zveza sklenila brez njega. Vesti so postajale čim zanesljivejše, dokler se ni razširila še zanesljiva vest, da so hetmani in vojak zapustili Švede in je nastala v obrambo kralja in domovine Tišoviecka konfederacija.

Kralj je že prej vedel o njej, zakaj on in kraljica sta se, dasi sta bila daleč, zelo trudila, da bi se ona zveza sklenila, bodisi s pismi, bodisi s poslanci. Ker se ni mogel osebno udeleževati, je sedaj nestrpno čakal uspeha. Še

V sobo je planil sam maršal, ki je že dolgo časa iskal kralja po gradu.

"Sveti Jurij, patron moj, kaj vidim?" je zakričal, ko je uzel kralja, ki je lastnoročno dvignil Kmitica.

"To je gospod Babinič, moj najljubši vojak in najzvestejši služabnik, ki mi je včeraj rešil življenje," je rekel kralj. "Pomagajte, gospod maršal, mi ga dvigniti na posteljo."

XXVII.

Iz Lubome je potoval kralj v Duklo, Krosno, Lancut in Lvov. Ob strani je imel gospoda kronskega maršala, mnogo škofov, dostojanstvenikov in senatorjev z dvornimi prapori in služabništvom. In kakor pobira mogočna reka, ki plove skozi deželo, vse manjše vode za seboj, tako so se tudi vsak hip družile nove čete s kraljevim spremstvom. Prihajali so torej gospodje, oborožena šlahta in vojak, bodisi posamič ali v skupinah in krde la oboroženih kmetov, zavzetih od neprimernega sovraštva proti Švedom.

Že je nastalo splošno gibanje, že se je začel uvajati vojaški red. Pojavili so se grozeči proglaš, izdani v Sonču: eden Konstanta Lubomirskega, maršala iz krogo vitezov; drugi Jana Vielpoljskega, vojnega kastelana; oba sta pozivala šlahto v krakovskem vojvodstvu na splošno vojno. Znalo se je tudi, kje se imajo zbirati, onim, ki se niso javili, so grozile kazni po splošnem pravu. Kraljev proglaš je spopolnil one pozive in postavil najbolj lene na noge.

Toda groženj ni bilo niti treba, ker se je vseh stanov oprijelo neizmerno navdušenje. Zasedli so konje starci in otroci, ženske so oddajale svoje dragocene in obleke; nekatere so same šle v boj.

V kovčginah so cigani noč in dan razbijali s kladivi, kujoč v orožje raznovrstno rodje oračev. Vasi in mesta so se praznila, ker so močje hiteli na bojno polje. Z nebečnih gora so se noč in dan sipala krde la divjega naroda. Kraljeva moč je rastla vsak hip.

Nasproti so mu prihajali duhovniki s križi in zastavami, židovski kahali z rabini; njegov pohod je bil podoben velikanskemu triumfu. Od vseh strani so prihajale najboljše vesti, kakor bi jih prinášal veter.

Ne le v onem delu, ki ga ni zasedel sovražnik, so grabili za orožje. Povsod, v najbolj oddaljenih zemljah in okrajih, po gradovih, vaseh, seliščih, nedostopnih puščah, je dvignila svojo grozečo glavo strašna vojna osvete in plačila. Čim globlje je padel narod poprej, tem višje je dvignil sedaj glavo, se prerajal, zamenjal duha in se v navdušenju ni obojavljati raztrgati celo lastne, strjene rane, da bi oprstil svojo kri od strupenih sokov.

Govorilo se je tudi o mogočni zvezi šlahte in vojske, ki so ji imeli stopiti na čelo: stari veliki hetman Revera Potocki in pa poljni hetman Lanckoronski, dalje vojvoda ruski in gospod Stefan Čarnecki, kijevski kaštelan, in gospod Pavel Sapieha, vojvoda vitebski in knez točaj litevski Mihael Radzivil, vpliven mož, ki je hotel zatreti neslavo, katero je povzročil rodu Januš, in gospod Kištif Tiškievič, vojvoda čerňohovski, in mnogo drugih senatorjev in veljakov, vojaških in slahčanskih.

Pisma so se izmenjavala vsak dan med onim gospodom in gospodom kronskim maršalom, kateri ni hotel, da bi se tako znamenita zveza sklenila brez njega. Vesti so postajale čim zanesljivejše, dokler se ni razširila še zanesljiva vest, da so hetmani in vojak zapustili Švede in je nastala v obrambo kralja in domovine Tišoviecka konfederacija.

Kralj je že prej vedel o njej, zakaj on in kraljica sta se, dasi sta bila daleč, zelo trudila, da bi se ona zveza sklenila, bodisi s pismi, bodisi s poslanci. Ker se ni mogel osebno udeleževati, je sedaj nestrpno čakal uspeha. Še

preden je dospel v Lvov, sta prišla k njemu gospod Služevski in gospod Domaševski iz Domaševnice, lukovski sodnik, ter mu donesla od konfederatov zagotovilo služb in zvestobe ter podpisano pogodbo.

To pogodbo je torej prečital kralj na skupnem posvetovanju s škofi in senatorji. Srca vseh so se napolnila z radostjo, duše so se dvigale v zahvali k Bogu, zakaj ta pomenljiva konfederacija ni javljala dejstva, da se je ta narod spametoval, nego tudi izpremenil, o katerem je še pred kratkim lahko izjavil tuji napadnik, da je brez vere, brez ljubezni do domovine, brez vesti, brez reda, brez vztrajnosti, brez onih čednosti, ki jih imajo države in narodi.

Dokaz vseh teh čednosti je ležal sedaj pred kraljem v obliki akta konfederacije in njenega proglaš. Proglaš, grozen kakor arhangellova trumba, je pozival na splošno vojno ne le viteštvo, temveč tudi vse stanovne in ljudstva ljudovlade. "Še celo infames, vsi (se je glasil proglaš) izobčenci in proscripi so dolžni na to vojno." Vitezi so imeli sestiti na konje, nastavljeni lastne prsi in postavljati pehoto, premočnejši več, ubožnejši manj, po svojih možnostih in silah.

"Kjer so v tej državi aque bona in mala vsem lastna, torej se morajo tudi nevarnosti razdeliti med vse. Kdorkoli se smatra za slahčiča, bodisi domačin ali priseljenec, naj bi imel slahčič še toliko sinov, mora iti na vojno proti sovražniku ljudovlade. Ker smo vsi slahčiči višjega in nižjega rodu, uradov in dostojanstev, bodimo tudi v tem enaki, da se tudi osebno žrtvuemo v obrambo teh svobod."

"S tem odpiramo," se je glasil proglaš, "benemerendi in Republica pot vsakemu plebejue conditionis, kažemo in ponujamo po tej naši zvezi priliko, da pristopi in si pridobi dostojanstev in prednosti, kakršne uživa slahčanski stan."

Ko se je prečital pri kraljevem posvetovanju ta odstavek, je nastal globok molk. Oni, ki so s kraljem vred želeli, da se odpre pot do slahčanskih pravic tudi ljudem nižjega stanu, so menili, da bo treba še precej bojev, trpljenja in truda, da bo minilo več let, preden se bo moglo odzvati s podobnim predlogom, medtem pa je sama ta slahčata, ki je bila do sedaj tako ljubosumna na svoje pravice, tako nepristopna, na stečaj odpirala vrata pisanim kmečkim tolpom.

Vstal je primas, navdahnjen s preroškim duhom in rekel: "Ker ste uvrstili to točko, bo-

do potomci na vekov veke slavi li to konfederacijo, in če bo hotel kdo smatrati ta čas za čas propada straupoljske čednosti, tedaj mu bodo to zanikali in pokazali na vas."

Duhovnik Gembicki je bil bolan, zato ni mogel govoriti, le s tresočo se roko je blagoslovil to listino in poslanca.

"Že vidim sovražnika, kako beži sramotno iz dežele," je rekel kralj.

"Bog daj čimprej!" sta zaklicala poslanca.

"Gospoda, pojdeta z nami v Lvov," je vnovič rekel kralj, "in tam bomo takoj potrdili to konfederacijo in nemudoma sklenili drugo, ki je ne bodo mogle premagati peklenke moči."

Poslanca in senatorji so se začudeni spogledali, kakor bi hoteli vprašati, kakšno zvezo misli kralj, toda kralj je molčal, le obraz mu je rdeč čedalje bolj.

Vzel je vnovič listino v roko, jo vnovič čital in se smehljajal ter naenkrat dejal:

"Ali je bilo mnogo takih, ki so ugovarjali?"

"Milostivi gospod!" je odgovoril gospod Domaševski, "unanimitate se je sklenila ta konfederacija po zaslugi gospodov hetmanov, gospoda vojvode vitebskega in gospoda Čarnekega, a izmed šlahte ni niti eden ugovarjal, tako so se vsi zagrizli v Švede in tako je zaplala ljubezen do domovine in kralja v njihovih srcih."

"Kje pa je vojvoda vitebski?" je vprašal kralj.

"Še v oni noči po podpisu li-

stine je odšel k svoji vojski pod Tikočin, kjer oblega kneza vojvodo vilenskoga, izdajico. Sedaj ga je že moral dobiti, bodisi živega ali mrtvega."

"Tako gotov je bil, da ga dobi?"

(Dalje sledi)

Župan mesta Coralville, Iowa, Ed. Koser, je požgal občinsko ječo, ker že zadnjih 25 let ni bilo nobenega jetnika. Župan, ki uraduje nepretrgoma 30 let, pravi, da nima nobenega pomena imeti ječo, če jetnikov ni.

Umrl "speaker" Nicholas Longworth in njegova soproga, Alice Roosevelt Longworth.

THE OLD HOME TOWN

Registered U. S. Patent Office

Stanley

